

ABSTRACT

Plans of Ilok in Karlsruhe

M. Batorović

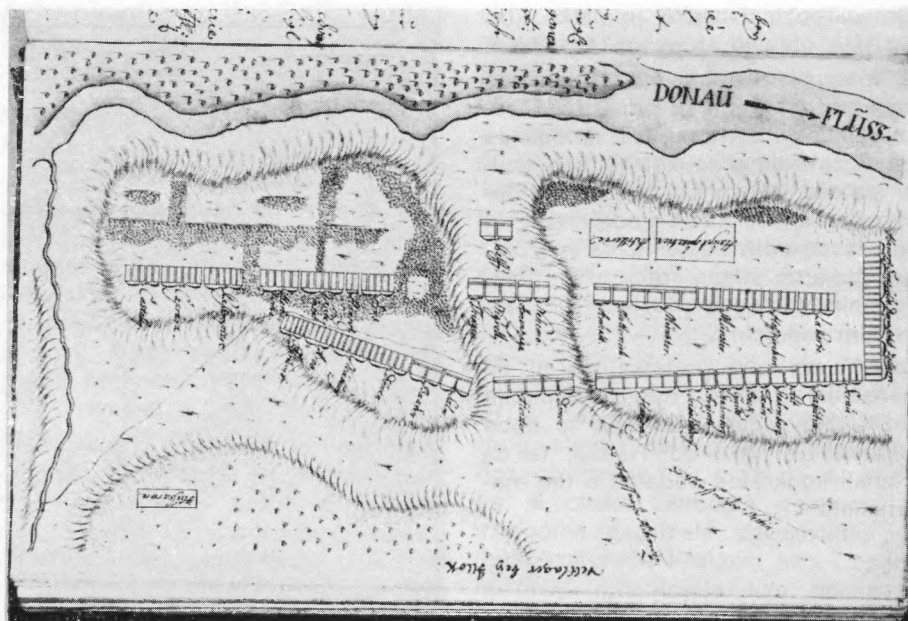
The author presents, for the first time through texts and photographs, plans of the city of Ilok from the end of the 17th century to the present days. The original plans are in the possession of the General Archives in Karlsruhe. Microfilms of the plans are stored in the City Museum of Ilok and represent a valuable source of information for further research on the medieval period of the city.

Muzejski dizajn kao medij muzejske komunikacije

Višnja Zgaga

Muzejski dokumentacioni centar,
Zagreb

O izložbi I. svjetskog triennala male keramike (Zagreb, 14. 10.—3. 12. 1984.) pisano je mnogo i pozitivno; glorificirala se činjenica da je ideja tako ambicioznog projekta potekla iz Zagreba — podržavajući tako klimu oko Zagreba kao kulturnog centra (sa izložbom Mimarine kolekcije i Kineskom izložbom) i gradom bogate tradicije umjetničkog obrta, primijenjene umjetnosti. Značajna je i činjenica da je ambiciozna zamisao i realizirana zahvaljujući ogromnom entuzijizmu

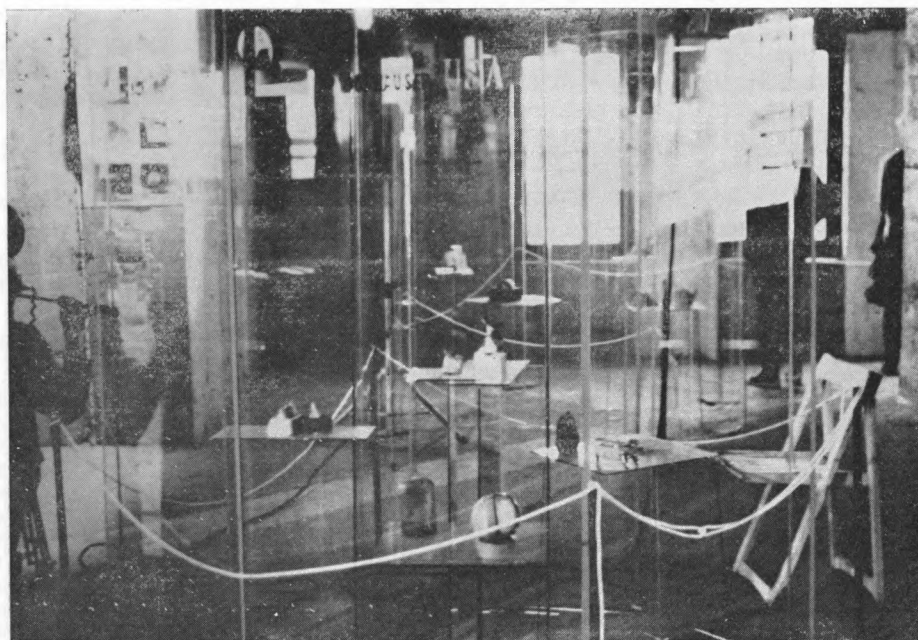
Logor vojske Ludviga Badenskog kod Iloka — opis u tekstu br. 6

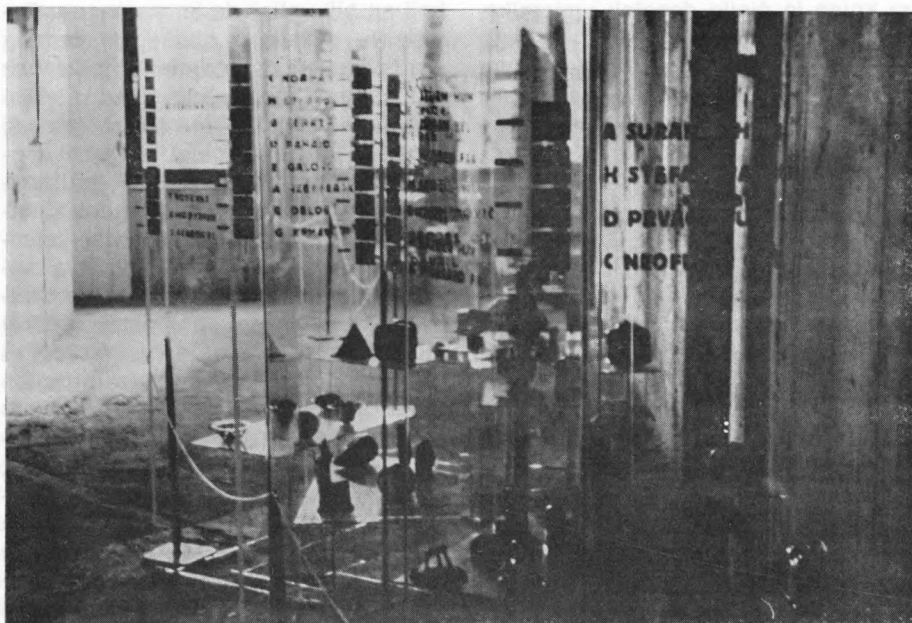
Hanibala Salvara i ULUPUH-a. Stražeski je bio dobar potez odluka da se izložba postavi u »Novoj zgradi Muzejskog prostora«. Time je već odmah na početku dobila publicitet i važnost adekvatan izložbama Muzejskog prostora. Izuzimajući umjetnički sadržaj izložbe, umjetničku kvalitetu radova, ili pak činjenicu osnovnog koncepta ove svjetske smotre »male« keramike (radova do 15 cm), najznačajniji dio ove izložbe, u smislu jasne i dosljedno realizirane ideje prezentacije izložaka, jest dizajn izložbe.

Projekt dizajna Janeza Suhadolca izložbe trijenala značajan je, prije svega zbog uspjele realizacije više nivoa komunikacije izloženog materijala s publikom, odnosno u mogućnostima shvaćanja i razumijevanja. Naime, u suvremenoj muzeologiji postoji veliki interes za primjenu dizajna ali isto tako veliki i bitni nesporazumi u njegovom shvaćanju. Najčešće je poiman kao samostalna estetska komponenta izložbe, čiji je gotovo najveći domet korespondiranje sa izloženim na osnovu njihove likovne kvalitete. Nije uglavnom prepoznata mogućnost dizajna da vizualizira određena svojstva, funkcije i značenja »zadanog« materijala, dakle da komunicira određene sadržaje, da ih interpretira. Takav pristup prezentaciji materijala zajednički je napor autora izložbe i dizajnera, što je na primjeru Trijenala vrlo dobro vidljivo, i manifestira se kao izuzetno harmonična i smisljena cjelina.

Za Janeza Suhadolca izložba započinje i s p r e d izložbenog prostora; on gradi pristup izložbi od Katarinina trga do ulaza u samu zgradu modularnim elementima željezne skele obojene živim bojama konstruirajući rampu i portal — objekat je naime građevinski nedovršen i sam je pod skelom. Tako je ne samo olakšana orijentacija posjetiocu, na što se vrlo često zaboravlja, već je iz otežavajuće okolnosti koja proizlazi iz činjenice gradilišta, ovakvom dizajnerskom intervencijom ostvarena prednost. Stvorena je neka vrst uvoda, predigre, pripreme.

Detalj s izložbe I. svjetskog triennala male keramike

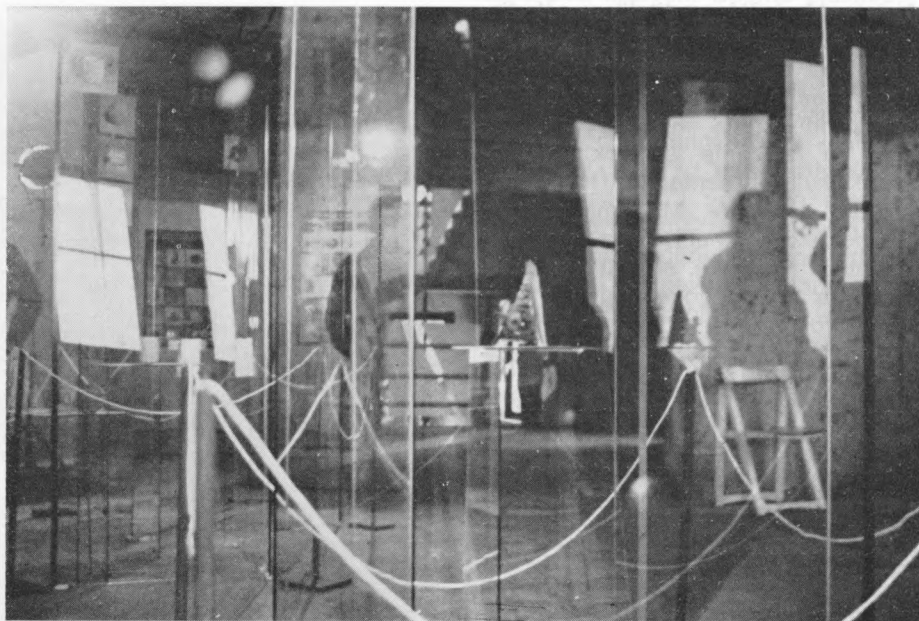
Detalj s izložbe I. svjetskog triennala male keramike

Unutrašnjost zgrade goli su betonski zidovi i podovi. Prostorije su niske i male. Na ulaznom zidu izložena je prateća korespondencija s izlagačima iz 41 zemlje. Uz to, u jednom visokom staklenom kubusu nabacana je ambalaža izloženih keramičkih predmeta. Ova dva nekonvencionalna detalja upućuju i na međunarodni karakter izložbe (posredno dakle i na organizacijski napor) i u jednoj finoj mjeri demistificiraju rad »iza« scene, iza izloženog prostora.

Gradivni element postava izložbe jest staklo. Velike staklene ploče oblikuju prostore koji su i u vizualnom i u funkcionalnom smislu najbliži ideji tzv. »vitrine« — tradicionalnog mjesta pohrane sitnijih, ukrasnih dragocjenih predmeta. Unutar kubusa na staklenim postamentima stoje eksponati. Dojam rastresitosti materijala u prostoru, njegova lebdenja, prema konceptu J. Suhadolca ovim postupkom je i uspješno realiziran. Staklo je vrlo »težak« materijal u građenju muzejskog postava; ono koliko fizički razdvaja, odjeljuje, isto toliko i uključuje i prostor, registrira refleksije svjetla u prostoru, registrira lik gledaoca. U ovom slučaju staklom je stvoren jedan krhak prostor koji vrlo rafinirano podređuje posjetioca ambijentu i prisiljava ga na kretanje i gledanje, promatranje eksponata pažljivom i municioznom pogledu male keramičke forme. Svaki posjetilac u ovakvom ambijentu podsvjesno postaje i sudionik izložbe. Ovaj dominantni osjećaj vrlo visoke estetičnosti i jedne neobaveznosti, jedne l'art i l'art

senzibilnosti ritmizira se horizontalnim prugama apliciranim na kraju nekih stakala i kosim trakama nalijepljenim na zidove i podove prostora. Ovaj nivo ekspozicija prati jasna i precizna legenda s fotografijom svakog izloženog predmeta na svakom staklenom kubusu. Informatičnost, dokumentarnost i preglednost osnovni je nivo komunikacije između publike i muzejskog predmeta, a primjer ovog postava ukazuje kako ova dva različita nivoa komunikacije, estetski i dokumentacijski mogu činiti savršenu cjelinu.

Detalj s izložbe I. svjetskog triennala male keramike

Ova izložba ogledni je primjer koji rasvjetljava doseg muzejskog dizajna i njegovu ulogu ravnopravnog elementa prezentacije, ravnopravnog u odnosu na izloženi predmet. I više od toga; primjer je dizajna kao istinskog medija muzejske komunikacije. Promjene u poimanju i funkciji umjetničkih muzeja i umjetničkih izložbi kulminirale su u drugoj polovici 20. stoljeća. Razloga za to ima više; od gotovo radikalnih inovacija umjetničke prakse, proširenja pojma umjetnost, čak i njena negiranja kao umjetničkog čina, s jedne strane, do velikog interesa publike i to vrlo heterogene. Takva situacija prisiljava galerije i muzeje iznalaziti načine pr'blizavanja umjetničkih sadržaja publici. U sredinama kao što je naša, izložbe suvremene umjetnosti prati uglavnom stručna javnost. Praksa je naših muzeja i galerija suvremene umjetnosti prezentacija izbora iz tekuće umjetničke produkcije njihova »uspješnost« u stručnom smislu mjeri se uglavnom razmakom udaljenosti od svjetskih likovnih kretanja, odnosno do prepoznavanja pojava i tendencija kretanja na našem prostoru. Svaka izložba komponirana je isključivo od izbora djela, bez pokušaja njihova prevođenja ili interpretacije. Nedostaje, dakle komunikacije, osim one vrlo apstraktne, djelo-gledalac, koju prosječni galerijski posjetilac, a i onaj koji to nije, ne može imati. U tom smislu inteligentan i kreativan dizajn, suradnja galeriste kustosa i dizajnera može mnogo pomoći.

Museum design as a medium of museum communication

V. Zgaga

Taking as an example the First International Triennial of Small Ceramics, organized in Zagreb from October 15th to December 3d 1984, the author discusses the importance of museum design and its possibilities as regards the interpretation, function and meaning of the museum object/exhibit.

The designer of this very successful display was Janez Suhadolc, who succeeded in creating very neat and ordered effects, and producing a harmony in which the informative and documentary notions and aesthetic values of the objects were balanced.

Galerija EQURNA, Ljubljana

Jadranka Vinterhalter

*Muzejski dokumentacioni centar,
Zagreb*

Dok se u Beogradu posljednjih mjeseci, dobivanjem zakonskih mogućnosti, otvaraju — jedna za drugom — privatne galerije, u Zagrebu one još uvijek nisu legalizirane, ali ipak djeluju pod firmom radionica za uamljivanje i izradu okvira. U Ljubljani je nedavno otvorena galerija koja se ne financira iz društvenih sredstava posredstvom SIZ-ova kulture, ali koja nije ni privatna galerija u klasičnom smislu. Galerija »Eqrna« predstavlja jedan drukčiji, autentičan način organiziranja i rada. Osnovali su je još 1980. godine grupa od desetak umjetnika i dva povjesničara umjetnosti — Taja Vidmar-Brejc i Marjeta Marinčič, voditeljice galerije. Motivi otvaranja nove galerije bili su višestruki. Grupa umjetnika koju čini generacija između trideset i četrdeset godina nije imala »svog« prostora za izlaganje — dok se Študentski kulturni centar, ŠKUC, orijentirao na najmlađe, Moderna galerija je podržavala i afirmirala starije i poznatije umjetnike. Nadalje, u Ljubljani nije bilo odgovarajućeg galerijskog prostora za izlaganje radova velikog formata, niti je bilo komercijalne, prodajne galerije.

Posao na otvaranju »Eqrne« trajao je četiri godine i uključivao je paralelno reguliranje pravnog statusa galerije i nalaženje i uređenje galerijskog prostora. Tek je donošenjem novih zakonskih propisa 1982. »Eqrna« konstituirana kao Trajna radna zajednica kulturnih radnika. Od jez-

gra kojeg je činilo desetak umjetnika, broj članova se povećao na 46, koliko ih danas ima. Među umjetnicima — članovima Eqrne su: Emerik Bernard, Milan Erič, Herman Gvardijančič, Dušan Kirbiš, Metka Krašovec, Živko Marušič, Matjaž Počivavšek, Marko Pogačnik, Marija Rus, Duba Sambolec, Jože Slak—Đoka, Andraž Šalamun, Tugo Šušnik, Andrej Trobentar, Jernej Vilfan, Miha Vipotnik, Lujo Vodopivec. Tri godine tragalo se za odgovarajućim prostorom. Prostor, dovoljno veliki da se u njemu mogu izlagati slike i skulpture velikih formata i postavljati instalacije, pronađen je u starom jezgru grada, u Gregorčičevoj ulici. Zgrada je prije služila kao magazin i bila je u veoma zapuštenom, derutnom stanju. Za uređenje prostora bili su neophodni opsežni radovi, međutim kako je od Zajednice za kulturu grada Ljubljane dobiveno svega 300.000 din. a predračun adaptacije iznosio 8.000.000 din., rješenje je pronađeno na druge načine. Svaki umjetnik uložio je po jedan svoj rad u vrijednosti od 300.000 do 400.000 din. u zajednički fond za uređenje prostora. Osim toga, svi su sudjelovali u radnoj akciji uređenja galerije, tako da su ukupno uložili 3.000 besplatnih radnih sati. Međutim, bilo je radova koje su morali da obave električari, vodoinstalateri i drugi obrtnici. Zanimljivo je da su oni prihvatili da budu isplaćeni slikama. Ili su djela iz zajedničkog fonda prodavana i taj novac je pokrивao troškove adaptacije. »Eqrna« se za pomoć obraćala i radnim organizacijama. I sami su se začudili brojem odazivu ustanova i pojedinaca

koji su bili voljni da im pomognu. Pomoć je stizala u obliku besplatnog građevinskog materijala i radu bez materijalne nadoknade. Među sponzorima »Eqrne« koji su sudjelovali u akciji uređenja galerije treba spomenuti: Industriju boja JUP, Industriju lakova »Helios«, Tehnoimpex, Stolkamnik, »Metalku«, »Iskru«, »Lesnunu«... Zanimljivo je da se ova suradnja i dalje nastavlja. Tako je Stolkamnik nedavno poklonio galeriji stolce na rasklapanje, potrebne za odvijanje programa. »Iskra-Delta« predstaviti će u »Eqrni« svoje računare i kompjutore i financirat će zajednički katalog za sve izložbe u ovoj, 1985. godini. Adaptacija prostora započela je u svibnju 1984, a galerija je dovršena i otvorena 27. studenog iste godine, grupnom izložbom članova »Eqrne«. Izlagački prostor ima površinu od 300 m², uz kancelariju i malu salu za specijalizirane izložbe. U istoj zgradi postoji još neuređenih 1000 m² prostora koje bi »Eqrna« željela dobiti za proširenje kako bi se tu uredio depo za smještaj djela umjetnika — članova i mala tiskara. Galeriju vodi Savjet u kojem su, pored Taje Vidmar-Brejc i Marjete Marinčič, još i osam umjetnika-članova. Iako su ovo prvi mjeseci djelovanja galerije, »Eqrna« već ima jasno profiliranu koncepciju i izložbeni program. U njoj će se prvenstveno pokazivati nova slovenska umjetnost i tu prednost imaju članovi »Eqrne«. Dva do tri termina godišnje bit će rezervirana za nove i aktualne pojave, u nastojanju da ih se odmah pokaže. Jedna izložba godišnje bit će posvećena umjetnicima starijih generacija

Galerija »Eqrna«, Ljubljana

